

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง กลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยดังรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ชุดการเรียนรู้การสอน
3. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
4. ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองต่อการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 4)

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 5)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและ

สังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับ ข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้าง องค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ ที่เผชิญได้ถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสม และมี คุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 6)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง

6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 7)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมรายวิชาประวัติศาสตร์ว่าด้วยการ อยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทยได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ของท้องถิ่นจังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำ ความเข้าใจ ในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551, หน้า 5)

ชุดการเรียนรู้การสอน

ทฤษฎีเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้การสอน

ขวัญจิต ภิญโญชีพ (2534, หน้า 94 – 95) ได้กล่าวถึงหลักทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิต

ชุดการเรียนรู้การสอนดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) วิธีการจัดการสอนรายบุคคล ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถและความสนใจ โดยมีผู้คอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2. การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi – Media) ซึ่งหมายถึง การนำเอาสื่อการสอนหลายอย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบสื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกชนิดหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และป้องกันการเข้าใจความหมายผิด ๆ การใช้สื่อประสมด้วยการสอน คือ พยายามทำการสอนให้เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีการวางแผนการสอนที่ดีโดยผู้เชี่ยวชาญ การสอนคัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน จัดกระบวนการสอนดำเนินตามลำดับขั้นตอน มีสื่อการสอนสนับสนุนในแต่ละขั้นตอนมีการประเมินผลและก่อนนำชุดการเรียนการสอนออกใช้จริง จะต้องนำชุดการเรียนการสอนนั้นไปทดลองใช้และปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ แล้วจึงนำมาใช้เผยแพร่ชุดการเรียนการสอนว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่เพียงใด จะปรับปรุงแก้ไขอะไร ไรต่อไป จึงจะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดให้ทั้งหมด

ความหมายของชุดการเรียนการสอน

ลัดดา สุขปรีดี (2523, หน้า 30) ได้กล่าวว่า ชุดการสอน หมายถึง การรวบรวมสื่อการสอนอย่างสมบูรณ์ตามแบบแผนที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนชุดการสอนเป็นระบบสื่อประสมสำเร็จรูป เพื่อให้ครูใช้ในการสอน โดยที่ครูไม่ต้องเตรียมสื่ออื่น ๆ หรือวางแผนการสอนใหม่ ภายในชุดการสอนจะมีสื่อการสอนอย่างครบถ้วน และแนะนำวิธีดำเนินการสอนอย่างละเอียดพร้อมที่จะให้ครูนำไปใช้ในการสอนได้ทันทีโดยไม่มีข้อยุ่งยากแต่อย่างใด เพียงแต่ครูพิจารณาจุดมุ่งหมายของชุดการสอนตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ครูก็สามารถนำชุดการสอนไปใช้ได้

บุญชม ศรีสะอาด (2537, หน้า 95) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอน (Instructional Package) คือ การเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด (Package) เรียกว่าสื่อประสม (Multi – Media) เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น Learning Package , Instructional Package หรือ Instructional Kits นอกจากนี้จะใช้สำหรับให้ผู้เรียนเรียนเป็นรายบุคคลแล้วยังใช้ประกอบการสอนแบบอื่น เช่น ประกอบกับการบรรยาย ใช้สำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย การใช้ชุดการเรียนการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อยจะจัดในรูปศูนย์การเรียน (Learning Center) ในห้องเรียนจะจัดออกเป็นศูนย์

หลายศูนย์ แต่ละศูนย์อาจมีชุดการเรียนการสอนย่อยประจำศูนย์นั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนหมุนเวียนกันเรียนเป็นกลุ่ม ๆ

นอกจากนี้ ชุดการเรียนการสอนเป็นวิธีหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่ได้แนวความคิดหลาย ๆ แนวมาใช้ร่วมกัน ได้แก่ แนวความคิดในการใช้สื่อประสม(Multi Media) แนวความคิดของการสอนแบบหน่วย (Unit Teaching) แนวความคิดในการใช้วิธีระบบ (System Approach) และแนวคิดในการให้การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individualized Instruction) ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ชุดการเรียนการสอนนี้ถือเป็นวิธีหนึ่งของการเรียนการสอนรายบุคคลซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและค้นคว้าวัสดุต่าง ๆ ในการเรียน โดยมีพื้นฐานมาจากความสนใจ การตั้งจุดมุ่งหมายของครูหรือผู้เรียน อัตราความก้าวหน้าในการเรียน และระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ชุดการเรียนการสอนเป็นวิธีการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างน้อยกว่าการเรียนแบบ โปรแกรม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกกระบวนการในการเรียนได้ แต่ในการเรียนวิธีนี้มีจุดหนึ่งที่น่าสังเกตก็คือ สิ่งที่ผู้เรียนเรียนนั้นจะไม่อยู่ในความควบคุมของครูผู้สอน ถึงแม้ว่าครูผู้สอนจะออกแบบชุดดังกล่าวขึ้นก็ตาม นอกจากนี้ในแง่ของผู้เรียนก็ยังมีผู้เรียนอีกหลายต่อหลายคนที่ต้องการความมีระเบียบ กฎเกณฑ์และไม่มีแรงจูงใจ ตลอดจนจนวินัยในตนเองที่จะนำตัวเองไปสู่การเรียนรู้ด้วยตัวเองของเขาเองภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ นั่นยิ่งไปกว่านั้นทักษะเฉพาะอย่างในการวิเคราะห์ การแปลความและการนำไปใช้นั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการถ่ายโยงประสบการณ์ของผู้เรียนร่วมกันกับวัสดุหรือสื่อและวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ออกแบบไว้เพื่อที่จะนำผู้เรียนไปสู่การมีความรู้ในที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้เองจึงเป็นเหตุให้ครูผู้สอนบางท่านเริ่มที่จะออกแบบชุดการเรียนการสอนให้ขยายกว้างมากขึ้น โดยทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ครอบคลุมหรือไปถึงซึ่งความต้องการเฉพาะของผู้เรียนที่มีอยู่ ซึ่งก็เป็นที่มาของหน่วยการเรียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวของมันเองที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดเฉพาะ โดยกำหนดออกมาในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้เรียนสามารถที่จะติดตามคู่มือการเรียนซึ่งครูผู้สอนจัดทำในรูปแบบเทปบันทึกเสียง เพื่อที่จะนำและกระตุ้นผู้เรียนผ่านทางกิจกรรมการเรียนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายอย่าง เป็นต้นว่า เสียง การมอง และการรับรู้ โดยการเคลื่อนไหว การเรียนในลักษณะเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ โดยผ่านความสามารถทางประสาทสัมผัสที่เขา มีอยู่ และมีการเสริมแรงโดยผ่านทางประสาทสัมผัสส่วนอื่น

กล่าวโดยสรุปแล้ว ชุดการสอนก็คือ ชุดของสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และประสบการณ์ในการเรียนแต่ละหน่วย โดยนำวิธีการจัดระบบมาใช้ ทั้งนี้เพื่อช่วยในการ เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นการรวบรวม สื่อการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะบรรจุไว้ในซองหรือกล่อง เพื่อให้ครู ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือทั้งชั้นเรียนได้ทันที โดยที่ครูไม่ต้องเตรียมสื่ออื่น ๆ หรือวางแผนการสอนใหม่ครูเพียงแต่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่ได้ จัดเตรียมไว้ให้ก็จะทำให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่กำหนดเอาไว้ ตามต้องการ (กรองกาญจน์ อรุณรัตน์, 2536, หน้า 4 – 6)

ชุดการเรียนการสอนสำหรับการบรรยาย ใช้สำหรับการบรรยายของครู ใช้สอน นักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน นักเรียนจะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันทั้งชั้นเรียน ชุดการเรียน การสอนประเภทนี้ที่ลักษณะดั้งเดิมไปมากทีเดียว กล่าวคือไม่สนใจเรื่องความแตกต่าง ระหว่างบุคคล

ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ลักษณะการเรียนการสอนของชุดการเรียน การสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม คือ การแบ่งนักเรียนในห้องให้เป็นกลุ่มที่เล็กลงอาจเป็น 4 – 6 คน ต่อกลุ่มก็ได้ แต่ละกลุ่มจะเรียนเนื้อหาของตนเองไป การเรียนจะเป็นลักษณะเรียนร่วมในกลุ่ม ด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่โดยทำกิจกรรมตามคำสั่งจากเอกสารในกลุ่มย่อยชุดการเรียนการสอน นี้มักถูกนำไปใช้ในการจัดศูนย์การเรียน (Learning Center) บางครั้งถูกเรียกว่า ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียน

ชุดการเรียนการสอนรายบุคคล เป็นชุดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม สร้างขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงจัดให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคลตาม ความสามารถของตน ชุดการเรียนการสอนแบบนี้ถือว่ามีความสำคัญที่สุด ที่รู้จักกันมาก ก็คือ บทเรียนแบบโปรแกรม (Program Instruction)

ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม ลักษณะการเรียนการสอนของชุดการเรียน การสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม คือ การแบ่งนักเรียนในห้องให้เป็นกลุ่มที่เล็กลงอาจเป็น 4 – 6 คน ต่อกลุ่มก็ได้ แต่ละกลุ่มจะเรียนเนื้อหาของตนเองไป การเรียนจะเป็นลักษณะเรียนร่วมในกลุ่ม ด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่โดยทำกิจกรรมตามคำสั่งจากเอกสารในกลุ่มย่อยชุดการเรียนการสอน นี้มักถูกนำไปใช้ในการจัดศูนย์การเรียน (Learning Center) บางครั้งถูกเรียกว่า ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียน

องค์ประกอบของชุดการเรียนการสอน

สุวัฒน์ มุทเมธา (2523, หน้า 336 – 337) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบสำคัญของชุดการเรียนการสอนว่าพื้นฐานของชุดการเรียนการสอนใช้หลักการของการเรียนเพื่อความรอบรู้ ส่วนประกอบของชุดการเรียนการสอน จึงมีลักษณะเหมือน ๆ กับการเรียนเพื่อความรอบรู้ชุดการเรียนการสอนมีส่วนประกอบดังนี้

1. ชุดการเรียนการสอนแต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อเรื่อง หรือหัวข้อใหญ่ แล้วจัดแบ่งเรื่องหรือหัวข้อย่อยแต่ละเรื่องย่อย มีความคิดรวบยอดหรือหลักการเดี่ยว แต่ละเรื่องย่อยจึงเป็นส่วนสำคัญของเรื่องที่ต้องเรียนทั้งหมด บางเรื่องที่ต้องเรียนทั้งหมด บางเรื่องย่อยเป็นพื้นฐานของกันและกันก็ต้องเรียนรู้ตามลำดับ บางเรื่องย่อยไม่ได้เป็นพื้นฐานกันและกันแต่เป็นส่วนประกอบของเรื่องใหญ่เรื่องย่อยในลักษณะเช่นนี้จะเรียนเรื่องอะไรก่อน

2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเรื่องใหญ่ และเรื่องย่อย แต่ละเรื่องให้ชัดเจน เข้าใจตรงกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน จุดประสงค์จะต้องครอบคลุมสิ่งที่เห็นว่า ผู้เรียนควรจะได้รับจากการเรียนเรื่องใหญ่ และเรื่องย่อยนั้น ๆ อย่างครบถ้วน จึงต้องพิจารณาจุดประสงค์ทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

3. กิจกรรม อุปกรณ์ และยุทธศาสตร์ของการเรียนรู้ ผู้จัดทำชุดการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาเลือก วิธีการ กิจกรรมและสื่อการเรียนมาใช้ให้เหมาะสม พิจารณาวิธีการ กิจกรรม และใช้สื่อให้บรรลุจุดประสงค์ และแต่ละหัวข้อที่กำหนดไว้ในข้อ 2 ผู้จัดทำจะต้องพิจารณาว่า จะใช้สื่ออะไร จะจัดกิจกรรมให้ทำอย่างไร ผู้เรียนจึงจะบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในเรื่องย่อยนั้น ชั้นนี้เป็นชั้นที่มีความสำคัญมาก ถ้าใช้วิธีการไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็ดี ใช้สื่อการเรียนและกิจกรรมไม่ถูกต้องเหมาะสมก็ดี อาจทำให้ผู้เรียนสับสนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

4. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้การเรียนรู้ดีขึ้น ชุดการเรียนการสอนอาจเสนอแนะกิจกรรมเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดียิ่งขึ้นนักเรียนบางคนต้องการรู้ลึกซึ้งกว้างขวาง มีความถนัดในสิ่งที่เรียน ต้องการใช้ประโยชน์ของสิ่งที่เรียนยิ่งขึ้น ก็สามารถเลือกทำกิจกรรมเพิ่มเติมไปพลางก่อน

5. การประเมินผล จัดทำแบบประเมินผลทั้งก่อนเรียนชุดการเรียนการสอนและหลังเรียนชุดการเรียนการสอน แล้วการประเมินผลการสอน ประเมินผลการสอนเพื่อดูพฤติกรรมเบื้องต้นที่สัมพันธ์ในอันที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ชุดการเรียนการสอนที่กำลังจะเรียน ประเมินผลหลังจากเรียนชุดการเรียนการสอน เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้จากชุดการเรียน

การสอนว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่เพียงใด จะปรับปรุงแก้ไขอะไร อย่างไรต่อไปจึงจะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดให้ทั้งหมด

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

ทิสนา แจมมณี (2548, หน้า 374) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้ ซึ่งผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนหลายอย่าง ๆ ประสมกันเอาไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระเบ็ดเสร็จในตัวเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศูนย์ต่าง ๆ จนครบทุกศูนย์ โดยมีศูนย์สำรองไว้สำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ได้เร็วและทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน

สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถ จากศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมและสื่อการสอนแบบประสม โดยปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมเบ็ดเสร็จในตัวเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศึกษาหาความรู้จากศูนย์ต่าง ๆ ที่จัดเตรียมไว้อย่างหลากหลาย จนครบทุกศูนย์ ผู้เรียนจะต้องประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โปรแกรมได้กำหนดเอาไว้ภายใต้ การดูแลของผู้สอนซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

จึงสรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยอาศัยสื่อการสอนแบบประสมและ หลักการของกระบวนการกลุ่มเข้าช่วยในการเรียนการสอน

องค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้

สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 23) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของ ศูนย์การเรียนรู้ 4 ส่วน ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบด้วยเนื้อหาสาระ บัตรคำสั่งในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับทำกิจกรรม รวมทั้งแบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมความรู้ หรือสถานที่สำหรับกลุ่มผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในบัตรคำสั่ง

3. ผู้เรียนเป็นผู้ที่เข้ามาศึกษาและทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ จนครบทุกศูนย์ หรือครบทุกเนื้อหา

4. ผู้สอนเป็นผู้เตรียมสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีบทบาทในการเป็นผู้กำกับ หรือผู้ประสานการเรียนรู้ทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการจัดศูนย์การเรียนรู้

สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 29) ได้กล่าวว่า การจัดศูนย์การเรียนรู้ ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประเภท ควรพิจารณาความเหมาะสมทั้งทางด้านสถานที่ งบประมาณบุคลากร จำนวนและความต้องการของผู้เรียน ว่าควรจัดศูนย์การเรียนรู้ประเภทใด

2. จำนวนศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ ควรจัดให้มีหลายศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ โดยแต่ละศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้จะมีชุดการสอนและสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับทำกิจกรรม ที่มีเนื้อหาเบ็ดเสร็จในตัวเองและเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเริ่มเรียนจากหน่วยใดก่อนก็ได้ และควรจัดศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้สำรองไว้ 1 ศูนย์ เพื่อให้ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้อื่นมาทำกิจกรรมเสริมในระหว่างรอเพื่อน

3. เนื้อหา ควรจัดประมาณ 4 – 6 หน่วยย่อย แต่ละหน่วยย่อยควรมีกลุ่มผู้เรียนไม่เกิน 10 คน

4. การจัดวัสดุอุปกรณ์ ควรจัดโต๊ะเก้าอี้เป็นลักษณะกลุ่มย่อย และจัดวางชุดการสอน พร้อมทั้งตั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

5. การจัดพื้นที่ใช้สอย ควรจัดศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ โดยเว้นระยะให้ห่างกันพอสมควรเพื่อกันเสียงรบกวนซึ่งกันและกัน และเว้นช่องทางเดินระหว่างศูนย์/กลุ่ม/ฐานการเรียนรู้ให้สามารถเคลื่อนไหวเดินไปมาได้สะดวกในการสับเปลี่ยนกลุ่มกันเมื่อหมดเวลาแต่ละรอบ

6. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ควรติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ให้ครบ และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เช่น ก๊อกน้ำ ปลั๊กไฟ โคมไฟ ผ้าเช็ดมือ เป็นต้นนอกจากนั้นต้องให้ความสำคัญกับแสงสว่าง การระบายอากาศ การบำบัดน้ำเสียความปลอดภัยของอาคารและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นได้

ประเภทของศูนย์การเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521, หน้า 34) ได้แบ่งศูนย์การเรียนรู้ออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้เอกเทศ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แยกเป็นอิสระจากห้องเรียน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ครู เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการ วิธีการสอน เหมาะสำหรับสถาบันฝึกหัดครูอาจจัดในสถาบันเอง หรือในโรงเรียนที่มีนิสิตฝึกสอนประจำอยู่ก็ได้ ควรเป็นห้องเอกเทศ มีวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม ศูนย์การเรียนรู้จัดขึ้นเพื่อที่จะสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนให้คล้ายคลึงกับสภาพจริง เพื่อจะให้ครูหรือนิสิตฝึกสอนได้ทดลองแนวความคิดใหม่ ๆ ก่อนที่จะนำไปใช้ในห้องเรียนจริง บางครั้งอาจจะเป็นการทดลองใช้บทเรียนชุดการสอนที่เตรียมไว้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องก็ได้

ศูนย์การเรียนรู้สำหรับครูนี้ จึงแยกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ศูนย์การผลิต เพื่อปฏิบัติการผลิตสื่อการสอนต่าง ๆ
2. ห้องปฏิบัติการสอนสำหรับการทดลองการสอนหรือสื่อต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้น

2. ศูนย์การเรียนรู้ในห้องเรียน เป็นการดัดแปลงห้องเรียนธรรมดา โดยจัดเป็นศูนย์วิชาการต่าง ๆ ไว้ข้างผนังห้อง หรือมุมห้อง โดยมีสื่อการสอนหรือกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาหรือค้นคว้าตามวิชาการต่าง ๆ เช่น ศูนย์ศิลปะ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์สังคมศึกษา เป็นต้น ศูนย์เหล่านี้ครูยังไม่ได้ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสอนอย่างจริงจัง นักเรียนจะหาความรู้จากศูนย์เหล่านี้ในเวลาว่างเป็นส่วนใหญ่ ศูนย์การเรียนรู้ในห้องเรียนนี้ ภายหลัง พัฒนามาเป็นห้องเรียนแบบเปิดหรือห้องเรียนรายบุคคล

3. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนแบบธรรมดาที่ครูเป็นผู้สอนมาเป็นศูนย์กิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันภายในศูนย์ และสามารถประเมินผลงานของตนเองได้ ตามประสบการณ์และเนื้อหาที่ครูกำหนดไว้ให้ การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ อาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีการใช้สื่อประสมและกระบวนการกลุ่มเป็นบูรณาการใช้สื่อการสอนชนิดต่าง ๆ และกลุ่มกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาและฝึกฝนพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนให้มากที่สุด ลักษณะของสื่อการสอนจะจัดสำเร็จรูปไว้แล้วเป็นชุดการสอน ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่แก่นักเรียน เพราะหากเขาเองดิ้นทางวิชาการไม่ได้ ก็เสริมสร้างความสามารถของเขาในทางด้านอื่นให้ดีขึ้น

4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือ สถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก หรือผู้สูงอายุเข้าศึกษาหาความรู้ได้ การเรียนอาจจะเรียนจากโปรแกรมการสอน ซึ่งจัดไว้ในรูปของชุดการสอนรายบุคคลตามหมวดหมู่ของเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ หรือจากกิจกรรมอื่น ๆ ที่ศูนย์จะเป็นผู้จัดให้โดยมีครูทำหน้าที่เป็น ผู้ประสานงานเป็นที่ปรึกษา การเรียนในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่มีการกำหนดเวลาและระดับชั้น ผู้เรียนจะเข้าเรียนเมื่อใดก็ได้ เนื้อหาและประสบการณ์ในชุดการสอน จะแบ่งเป็นหน่วยย่อยตามลำดับมโนทัศน์จากง่ายไปหายาก จากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงหัวใจสำคัญของการเรียนไปศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือโปรแกรม ซึ่งจัดอยู่ในรูปของชุดการสอนซึ่งต้องเตรียมไว้ให้เพียงพอในศูนย์ประสบการณ์ กล่าวคือ ศูนย์เกษตรกรรม ศูนย์งานช่าง ศูนย์หัตถกรรม เป็นต้น

ขั้นตอนในการสอน

1. ครูควรทำข้อตกลงกับนักเรียนทั้งชั้นก่อนในลักษณะของวิธีการเรียนและการปฏิบัติเกี่ยวกับเวลา ความรับผิดชอบ
2. แต่ละกลุ่มเข้าศึกษาประจำศูนย์ ฉะนั้นขั้นตอนนี้แต่ละกลุ่มนักเรียนทุกศูนย์ให้หัวหน้ากลุ่มหยิบบัตรคำสั่งและนักเรียนแต่ละคนคอยปฏิบัติตามกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง
3. เมื่อครบหนึ่งหน่วยเวลารอบอกให้สับเปลี่ยนศูนย์ตามลำดับที่ไม่สับสน ซึ่งได้ตกลงกันไว้

ข้อดีและข้อจำกัด

การจัดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดอยู่กับสถานการณ์ผู้สอนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ, 2546, หน้า 33) มีดังนี้

ข้อดี

1. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. ฝึกการทำงานเป็นทีม
5. ลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน
6. สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนจำนวนมาก
7. สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความหลากหลายได้
8. ผู้สอนเกิดความตื่นตัวตลอดเวลาในการค้นคว้าหาความรู้ เตรียมชุดการสอน

สำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำสื่อและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ข้อจำกัด

1. ผู้สอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดเตรียมชุดการสอน
2. ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ค้นหาลิขิตใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. ความรู้ที่ได้จากชุดการสอนอยู่ในวงจำกัด
4. เสียค่าใช้จ่ายมากและค่อนข้างใช้เวลาในการจัดเตรียมชุดการสอน
5. การหมุนเวียนกันในแต่ละศูนย์/กลุ่ม/ฐาน การเรียนอาจไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนตามหลักสูตร

ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน

ความหมายของอาเซียน

อาเซียนก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2513 อันเป็นผลจากการประชุมที่กรุงเทพฯ โดยสมาชิกก่อตั้งของสมาคมฯมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ลงนาม ในปฏิญญากรุงเทพแสดงเจตนารมณ์ที่จะร่วมกันและจำนวนสมาชิกจะคงอยู่เท่านี้มาอีก 17 ปี ในวันที่ 8 มกราคม 2527 บรูไน ดารุสซาลัม จึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกประเทศที่ 6 และจากนั้นเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 ลาวและพม่าได้เข้ามาเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540 เมื่อ 30 เมษายน 2542 ประเทศกัมพูชาได้เข้ามาเป็นสมาชิก รวมเป็น 10 ประเทศจนถึงปัจจุบัน อาเซียนมีประชากรรวม 503 ล้านคน มีดินแดน รวมกัน 4.5 ล้านตารางกิโลเมตร มีผลิตภัณฑ์มวลรวมมูลค่า 737 พันล้านดอลลาร์

เมื่อแรกนั้นประเทศสมาชิกก่อตั้งแสดงเจตนารมณ์ว่ามีความประสงค์ให้อาเซียนเป็นเวทีความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันด้านเศรษฐกิจ แต่ในข้อเท็จจริงแล้วอาเซียนมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจน้อยมากจนกระทั่ง 10 ปีให้หลังคือในปี 2520 จึงได้เริ่มมีการดำเนินการจริงจังตามเจตนารมณ์ของการก่อตั้งอาเซียน โดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ประชุมกันที่กรุงมะนิลา และบรรลุข้อตกลงเป็นครั้งแรกที่จะเจรจาลดภาษีศุลกากรเป็นรายสินค้า ซึ่งแม้ว่าจะดูเหมือนเป็นการเคลื่อนไหวที่ช้ามากสำหรับการที่จะเปิดประเทศรองรับการค้าเสรี แต่ข้อตกลงดังกล่าวเป็นผลมาจากการประนีประนอมระหว่างประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมกับประเทศที่อุตสาหกรรมยังล่าหลังซึ่งฝ่ายหลังนี้อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสมาชิกที่มีประชากร 120 ล้านคนตกอยู่ในฐานะดังกล่าวด้วย แต่พัฒนาการของอาเซียนดังกล่าวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่มีนัยสำคัญ จนกระทั่งเข้าสู่

ศตวรรษใหม่ ในเดือนตุลาคม 2546 ในการประชุมระดับผู้นำอาเซียนที่เมืองบาหลีประเทศอินโดนีเซียได้มีการประกาศเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจ ความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรมอาเซียนขึ้น ซึ่งได้นับการสนับสนุนจากประชาคมโลกทั่วไปโดยเฉพาะสหภาพยุโรป ซึ่งมีประสบการณ์ในการบูรณาการประเทศต่างๆเข้าด้วยกันมาก่อน

สมาชิกของกลุ่มอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อังกฤษ: Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์การทางภูมิศาสตร์การเมืองและองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือกันในการเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การพัฒนาวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่และเป็นการเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ

วัตถุประสงค์ของอาเซียน (ASEAN)

จากสนธิสัญญาความสามัคคีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการสรุปแนวทางของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้จำนวนหกข้อ ดังนี้

1. ให้ความเคารพแก่เอกราช อำนาจอธิปไตย ความเท่าเทียม บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกลักษณ์ของชาติสมาชิกทั้งหมด
2. รัฐสมาชิกแต่ละรัฐมีสิทธิที่จะปลอดจากการแทรกแซงจากภายนอก การรุกราน ดินแดนและการบังคับขู่เข็ญ
3. จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของรัฐสมาชิกอื่น ๆ
4. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างกัน หรือแก้ปัญหาระหว่างกันอย่างสันติ
5. ประณามหรือไม่ยอมรับการคุกคามหรือการใช้กำลัง
6. ให้ความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ปฏิญญาอาเซียน (The ASEAN Declaration)

1. เร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและการพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค
2. ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยการเคารพหลักความยุติธรรมและหลักนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค ตลอดจนยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

กฎบัตรอาเซียน

1. เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคงของภูมิภาคอาเซียน เมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ได้แก่ สนับสนุนส่งเสริม สันติภาพ ความมั่นคง การปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบธรรมาภิบาล การส่งเสริมให้บรรลุความเจริญร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ประชาคมเป็นภูมิภาคที่เปิดกว้าง มีพลวัตร และยืดหยุ่น ได้ในการตั้งรับภาวะผันผวนของเศรษฐกิจ

2. เสาหลักทางด้านเศรษฐกิจ มีการเน้นมุ่งพัฒนาให้เป็นตลาดร่วม (Single Market) และเป็นฐานการผลิตอันเดียวกัน (Single Production Base) ซึ่งจะต้องมีการไหลเวียนของสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมือทั่วทั้งภูมิภาคของประชาคมอาเซียนมีเงินทุนไหลเวียนโดยเสรี และมีสถานการณ์พัฒนาทางเศรษฐกิจในหมู่สมาชิกประชาคมที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งเสริมสร้างเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพด้านการเงิน การประสานในด้านนโยบายเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ มีกฎระเบียบที่ดีด้านการเงิน ทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายการแข่งขันทางการค้า และการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งประชาคม โดยกำหนดจะให้เร่งพัฒนาพร้อมเป็น "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" ให้ได้เร็วขึ้นจากกำหนดเดิมในปี 2563

3. เสาหลักทางสังคมและวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน จะพุ่งเป้าไปที่การทำให้เห็นความสำคัญของประชากรในอาเซียน และเป็นสัมพันธภาพระหว่างประชากรของชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง รัฐสภาของ 10 ประเทศ จะประสานร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ สมาชิกของประชาสังคมของสมาชิกจะไปมาหาสู่กันแลกเปลี่ยนใกล้ชิดระหว่าง

เขตการค้าเสรีของอาเซียน

รากฐานของการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเริ่มต้นมาจากเขตการค้าเสรีอาเซียนซึ่งเป็นการลดอัตราภาษีศุลกากรเพื่อให้สินค้าภายในอาเซียนเกิดการหมุนเวียน เขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นข้อตกลงโดยสมาชิกกลุ่มอาเซียนซึ่งกังวลต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นของตน ได้รับการลงนามในสิงคโปร์เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2535 ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ คือ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย เวียดนาม (เข้าร่วมในปี 2538) ลาว พม่า (เข้าร่วมในปี 2540) และกัมพูชา (เข้าร่วมในปี 2542)

เขตการลงทุนร่วม

เขตการลงทุนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการลงทุนหมุนเวียนภายในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1. เปิดให้อุตสาหกรรมทุกรูปแบบเกิดการลงทุนและลดขั้นตอนตามกำหนดการ
 2. ทำสัญญากับผู้ลงทุนในกลุ่มอาเซียนที่เขามาลงทุนในทันที
 3. กำจัดการกีดขวางทางการลงทุน
 4. ปรับปรุงกระบวนการและระเบียบการลงทุนให้เกิดความคล่องตัว
 5. สร้างความโปร่งใส ดำเนินการตามมาตรการอำนวยความสะดวกในการลงทุน
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากเขตการลงทุนร่วมจะเป็นการกำจัดการกีดกันในกิจกรรมเกษตรกรรม การประมง การป่าไม้และการทำเหมืองแร่ ซึ่งคาดว่าจะสำเร็จภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียนเป็นส่วนใหญ่ และคาดว่าจะสำเร็จในปี พ.ศ. 2558 สำหรับประเทศกัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 หน้า 23)

ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับภายนอก

นอกจากสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับภายนอก คู่เจรจา มีทั้งสิ้น จำนวน 9 ประเทศ กับ 1 องค์กร ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรป

ความร่วมมือเฉพาะบางสาขา

ความร่วมมือของอ่าวอาหรับเป็นองค์กรที่มีน้ำมันเป็นสินค้าส่งออกหลัก ประกอบด้วย บาร์เรน รัฐกาตาร์ รัฐคูเวต รัฐสุลต่านโอมาน ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียใต้บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล ปากีสถาน และศรีลังกา

อาเซียน+3

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออก และเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งชุมชนเอเชียตะวันออก (East Asian Community)

การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก East Asia Summit – EAS + 6

เป็นการประชุมสุดยอดของผู้นำประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก จำนวน 16 ประเทศ โดยมีกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประกอบด้วย 10 ประเทศ +3 และ อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 หน้า 12)

สัญลักษณ์อาเซียน

ลักษณะของอาเซียน คือ รูปวงข้าว สีเหลืองบนพื้นสีแดงล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาว และสีน้ำเงิน รวงข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ

สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและการมีพลวัติ

สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ สีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

สกุลเงินประจำชาติอาเซียน

1. ดอลลาร์บรูไน เป็นสกุลเงินของประเทศดารุสซาลาม
2. เรียว เป็นสกุลเงินของประเทศกัมพูชา
3. รูเปียห์ เป็นสกุลเงินของประเทศอินโดนีเซีย
4. กีบ เป็นสกุลเงินของประเทศลาว
5. ริงกิตมาเลเซีย เป็นสกุลเงินมาเลเซีย
6. จ๊าด เป็นสกุลเงินของประเทศพม่า
7. เปโซ เป็นสกุลเงินของ
8. ดอลลาร์สิงคโปร์ สกุลเงินสิงคโปร์
9. เงินบาท สกุลเงินของไทย
10. ดอลลาร์เวียดนาม เป็นสกุลเงินของเวียดนาม

เมืองหลวงที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียน

1. ประเทศ บรูไน ดารุสซาลาม มีชื่อเป็นทางการว่า: เนการาบรูไน ดารุสซาลาม

เมืองหลวงคือ บันดาร์เสรีเบกาวัน

2. ประเทศกัมพูชา มีชื่อเป็นทางการว่า: ราชอาณาจักรกัมพูชา เมืองหลวงคือ

พนมเปญเป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดในประเทศ

3. ประเทศอินโดนีเซีย มีชื่อเป็นทางการว่า: สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมืองหลวงคือ จาการ์ตา เป็นนครหลวง และท่าเทียบเรือทันสมัย เป็นศูนย์กลางของธุรกิจธนาคารของประเทศ

4. ประเทศลาว มีชื่อเป็นทางการว่า: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมืองหลวงคือ เวียงจันทน์

5. ประเทศมาเลเซีย มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า: สหพันธรัฐมาเลเซีย เมืองหลวงคือ กัวลาลัมเปอร์

6. ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า มีชื่อเป็นทางการว่า: สหภาพพม่า เมืองหลวงคือ เนปีดอ

7. ประเทศฟิลิปปินส์ มีชื่อเป็นทางการว่า: สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เมืองหลวงคือ กรุงมะนิลา ตั้งอยู่บนเกาะลูซอน

8. ประเทศสิงคโปร์ มีชื่อเป็นทางการว่า: สาธารณรัฐสิงคโปร์ เมืองหลวงคือ สิงคโปร์

9. ประเทศไทย มีชื่อเป็นทางการว่า: ราชอาณาจักรไทย เมืองหลวงคือ กรุงเทพมหานคร

10. ประเทศเวียดนาม มีชื่ออย่างเป็นทางการ: สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมืองหลวงคือ กรุงฮานอย

ดอกไม้ประจำอาเซียน

1. ประเทศฟิลิปปินส์ ดอกพุดแก้ว

2. ประเทศ สิงคโปร์ ดอกกล้วยไม้ตระกูลแวนด้า

3. ประเทศไทย ดอกราชพฤกษ์

4. ประเทศเวียดนาม ดอกบัว

5. ประเทศมาเลเซีย ดอกชบา

6. ประเทศพม่า ดอกประดู่

7. ประเทศบรูไน ดอกชิมปอร์

8. ประเทศกัมพูชา หรือ"เขมร" ดอกลำดวน

9. ประเทศอินโดนีเซีย ดอกกล้วยไม้ราตรี

10. ประเทศลาว ดอกจำปา ลีลาวดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้
กมลรัตน์ วงศ์ถามาตย์ (2542) ได้วิจัยเรื่อง การใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อซ่อมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าชุดการเรียนด้วยตนเองที่ใช้ในการทดลองจำนวน 4 ชุด มีประสิทธิภาพ ดังนี้ เรื่อง การบวกเศษส่วน 98.71/98.50 การลบเศษส่วน 98.73/97.70 การคูณเศษส่วน 99.12/98.10 และการหารเศษส่วน 99.02/97.91 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อซ่อมเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

พรทิพย์ สายแวง (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ยาเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง ยาเสพติด ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 10 ศูนย์ ใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 15 คาบ หรือ 5 ชั่วโมง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.12/84.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้และความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

กาญจนา สุขใจ (2530) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ เรื่องประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดพระนครศรีอยุธยากับนักเรียนจำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.90/86.57 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ทศพร ณ เชียงใหม่ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ได้ชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง การวัด จำนวน 3 ชุด ชุดละ 4 ศูนย์การเรียนรู้ใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น จำนวน 6 ชั่วโมง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 62.76 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความร่วมมือ สนใจในกิจกรรมและการเรียนการสอน ปฏิบัติตามบัตรกิจกรรม แสดงความคิดเห็น อาสาสมัครทำกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือเพื่อน

นักเรียนมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายจากบัตริกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จตามเวลาและมีความรับผิดชอบในการเก็บสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ

ปณตพร โจทยักัง (2530) ได้สร้างชุดการสอนเรื่อง ศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบปกติในโรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล จังหวัดสกลนคร กับนักเรียน 120 คน แบ่งเป็น 4 ห้องเรียนๆ ละ 30 คน พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.69 / 80.11 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการสอนกับการสอนปกติมีความแตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพิศ อุดมศิลป์ (2533) ได้สร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องมวล แรง และกฎการเคลื่อนที่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ ชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 88.88/83.99 ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการสอนประกอบกับแบบการสอนต่างๆ เรื่อง พหุนาม ของนักเรียนในกลุ่มทดลองกับนักเรียนในกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยสรุปแล้ว เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในลักษณะของการใช้สื่อต่างๆ และกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ยึดแนวและข้อเสนอแนะจากการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป